HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

22 decembrie 2008 *

În cauza C-336/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Verwaltungsgericht Hannover (Germania), prin decizia din 14 iunie 2007, primită de Curte la 19 iulie 2007, în procedura

Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG

împotriva

Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk,

cu participarea:

Norddeutscher Rundfunk,

Zweites Deutsches Fernsehen,

* Limba de procedură: germana.

ARTE GEIE,

Bloomberg LP,

Mitteldeutscher Rundfunk,

MTV Networks Germany GmbH, succesoare în drepturi a VIVA Plus Fernsehen GmbH,

VIVA Music Fernsehen GmbH & Co.KG,

MTV Networks Germany GmbH, succesoare în drepturi a MTV Networks GmbH & Co. oHG,

Westdeutscher Rundfunk,

RTL Television GmbH,

RTL II Fernsehen GmbH & Co. KG,

VOX Film und Fernseh-GmbH & Co. KG,

RTL Disney Fernsehen GmbH & Co. KG,

SAT. 1 Satelliten-Fernsehen GmbH și alții,

Regio.TV GmbH,

Eurosport SA,

TM-TV GmbH & Co. KG,

ONYX Television GmbH,

Radio Bremen,

Hessischer Rundfunk,

Nederland 2,

Hamburg 1 Fernsehen Beteiligungs GmbH & Co. KG,

Turner Broadcasting System Deutschland GmbH,

n-tv Nachrichtenfernsehen GmbH & Co. KG,

Bayerischer Rundfunk,

Deutsches Sportfernsehen GmbH,

NBC Europe GmbH,

BBC World,

Mediendienst Borkum – Kurverwaltung NSHB Borkum GmbH,

Friesischer Rundfunk GmbH,

Home Shopping Europe GmbH & Co. KG,

Euro News SA,

Reise-TV GmbH & Co. KG,

SKF Spielekanal Fernsehen GmbH,

TV 5 Europe,

DMAX TV GmbH & Co. KG, fostă XXP TV – Das Metropolenprogramm GmbH & Co. KG,

RTL Shop GmbH,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul T. von Danwitz, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii G. Arestis (raportor) și J. Malenovský, judecători,

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 octombrie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG, de H.-J. Niemeyer și W. Spoerr, Rechtsanwälte;

— pentru Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk, de domnul A. Fischer, în calitate de agent, asistat de domnul C. Krebs, jurist;

— pentru DMAX TV GmbH & Co. KG, fostă XXP TV – Das Metropolenprogramm GmbH & Co. KG, de A. Luedtke și P. Kempermann, Rechtsanwälte;

— pentru Eurosport SA, de M. Schmittmann, Rechtsanwalt;

— pentru Home Shopping Europe GmbH & Co. KG, de R. Schütz, Rechtsanwalt;

— pentru Norddeutscher Rundfunk, de domnul H. Brendel, jurist, asistat de W. Hahn, Rechtsanwalt;

— pentru MTV Networks Germany GmbH, succesoare în drepturi a VIVA Plus Fernsehen GmbH și alții, de J. Kreile, Rechtsanwalt;

— pentru SAT. 1 Satelliten-Fernsehen GmbH și alții, de C. Wagner și A. Gründwald, Rechtsanwälte;

— pentru Westdeutscher Rundfunk, de doamna E.-M. Michel și de domnul M. Libertus, juriști;

— pentru TM-TV GmbH & Co. KG, de E. Freifrau von Weichs, Rechtsanwältin;

— pentru guvernul german, de domnii M. Lumma și J. Möller, în calitate de agenți;

— pentru guvernul belgian, de domnul T. Materne, în calitate de agent, asistat de A. Berenboom și de A. Joachimowicz, avocats;

— pentru Irlanda, de domnul D. O'Hagan, în calitate de agent, asistat de A. Collins, SC, și de N. Cahill, barrister;

— pentru guvernul suedez, de doamna A. Falk, în calitate de agent;

— pentru guvernul Regatului Unit, de doamna V. Jackson, în calitate de agent, asistată de M. Gray, barrister;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii A. Nijenhuis și G. Braun, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 31 alineatul (1) din Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (Directiva privind serviciul universal) (JO L 108, p. 51, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 213).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co KG (denumită în continuare „Kabel Deutschland”), pe de o parte, și Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk (Oficiul pentru Radiodifuziunea Privată al Landului Saxonia Inferioară, denumit în continuare „NLM”), pe de altă parte, cu privire la obligația ce îi este impusă de acesta din urmă de a difuza în rețeaua de cablu analogică canalele de televiziune transmise de anumite organisme de radiodifuziune desemnate de NLM.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Directiva 2002/21/CE

3 Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) (JO L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 195, denumită în continuare „directiva-cadru") prevede în considerentele (5) și (6):

„(5) Pentru o convergență a sectoarelor telecomunicațiilor, mijloacelor de informare în masă și tehnologiei informaționale, toate rețelele și serviciile de transmisie trebuie reglementate de un singur cadru de reglementare. Acest cadru de reglementare include prezenta directivă și […] [Directiva privind serviciul universal] […] (denumite în continuare «directive speciale»). Este necesar să se separe reglementarea transmisiei de reglementarea conținutului. Prin urmare, prezentul cadru nu reglementează conținutul serviciilor furnizate prin rețele de comunicații electronice folosind servicii de comunicații electronice, ca, de exemplu, conținutul emisiilor radio-TV, serviciile financiare și anumite servicii specifice societății informaționale și, astfel, nu aduce atingere măsurilor privind aceste servicii luate la nivel comunitar sau național în conformitate cu legislația comunitară, cu scopul de a promova diversitatea culturală și lingvistică și de a asigura protecția pluralismului mijloacelor de informare în masă. […] Separarea dintre reglementarea transmisiei și reglementarea conținutului nu aduce atingere luării în considerare a legăturilor care există între acestea, în special pentru a garanta pluralismul mijloacelor de informare în masă, diversitatea culturală și protecția consumatorilor.

(6) Politica audiovizualului și reglementarea conținutului sunt concepute pentru a atinge obiective de interes general, precum libertatea de expresie, pluralismul mijloacelor de informare în masă, imparțialitatea, diversitatea culturală și lingvistică, integrarea socială, protecția consumatorilor și protecția minorilor. […]”

4 Articolul 1 alineatul (3) din directiva-cadru prevede:

„Prezenta directivă, precum și directivele speciale nu aduc atingere măsurilor luate la nivel național sau comunitar, în conformitate cu legislația comunitară, care urmăresc atingerea unor obiective de interes general, în special în ceea ce privește reglementarea conținutului și politica audiovizualului.”

Directiva privind serviciul universal

5 Potrivit considerentului (43) al Directivei privind serviciul universal: „[s]tatele membre ar trebui să poată impune întreprinderilor din jurisdicția lor, din considerații ce țin de interesul public și numai dacă este necesar pentru îndeplinirea obiectivelor de interes general definite clar de statele membre, în conformitate cu dreptul comunitar, obligații care ar trebui să fie proporționate, transparente și supuse unor revizuiri periodice. […]”

6 Articolul 31, prevăzut în capitolul IV, intitulat „Interesele și drepturile utilizatorilor finali", din această directivă, care privește obligațiile de difuzare („must carry"), are următorul cuprins:

„(1) Statele membre pot impune obligații rezonabile de difuzare («must carry»), pentru transmiterea unor anumite canale sau servicii de radio și televiziune întreprinderilor aflate în jurisdicția lor, care administrează rețele de comunicații electronice pentru difuzarea publică a emisiunilor de radio sau televiziune, în cazul în care un număr mare de utilizatori finali ai acestor rețele le folosesc ca mijloace principale de recepție a emisiunilor de radio sau televiziune. Obligațiile în cauză se impun numai în cazul în care sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor clar stabilite de interes general și sunt proporționate și transparente. Aceste obligații sunt supuse unei revizuiri periodice.

(2) Nici alineatul (1) din prezentul articol, nici articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2002/19/CE (directiva privind accesul) nu aduc atingere capacității statelor membre de a stabili o remunerare adecvată, dacă este cazul, privind măsurile luate în conformitate cu prezentul articol, asigurându-se în același timp că, în condiții similare, nu există nicio discriminare în tratarea întreprinderilor care furnizează rețele de comunicații electronice. În cazul în care se prevede o remunerare, statele membre se asigură că aceasta se aplică în mod proporțional și transparent."

Reglementarea națională

7 Articolele 52 și 53 din Tratatul de stat privind radiodifuziunea și telemedia (Rundfunkstaatsvertrag) din 31 august 1991, în versiunea Celui de al optulea tratat de stat de modificare cu privire la radiodifuziune (Achter Rundfunkänderungsstaats-

vertrag) din 8 și din 15 octombrie 2004 (denumit în continuare „RStV”), au transpus în dreptul intern al Republicii Federale Germania articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal.

8 Cu privire la retransmiterea canalelor de televiziune prin rețele de cablu analogice, articolul 52 alineatul 1 din RStV prevede:

„Retransmisia simultană și fără nicio modificare a programelor de televiziune care pot fi recepționate pe tot teritoriul Republicii Federale și care sunt difuzate în mod legal în Europa și în conformitate cu Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră se autorizează prin legislația landurilor în cadrul posibilităților tehnice existente. Retransmisia programelor de televiziune poate fi suspendată în conformitate cu dispozițiile europene în materie de radiodifuziune. Reglementările landurilor în materie de utilizare a canalelor analogice sunt legale în măsura în care sunt necesare pentru realizarea unor obiective de interes general clar definite. Acestea pot fi adoptate în special în vederea garantării unui regim pluralist al mijloacelor de informare în masă și organizat în funcție de cerința privind diversitatea opiniilor. Aspectele de detaliu, în special ordinea de prioritate a candidaților la momentul repartizării posibilităților de utilizare a canalelor prin cablu, se reglementează prin legislația landurilor.”

9 Articolul 53a din RStV prevede:

„Articolele 52 și 53 sunt supuse în mod periodic, și anume la fiecare trei ani și pentru prima dată la 31 martie 2007, unei revizuiri în conformitate cu articolul 31 alineatul (1) din Directiva [privind serviciul universal].”

10 În landul Saxonia Inferioară, Legea cu privire la mijloacele de informare în masă (Niedersächsisches Mediengesetz) din 1 noiembrie 2001, în versiunea aplicabilă în

acțiunea principală, și anume cea din 6 septembrie 2005 (denumită în continuare „NMedienG"), reglementează retransmiterea serviciilor de radiodifuziune și furnizarea de servicii media prin rețeaua de cablu analogică.

11 Atribuirea de canale ale rețelei de cablu analogice este prevăzută la articolul 37 alineatele 1, 2 și 7 din NMedienG, care prevede:

„1. Cablul destinat să recepționeze în mod analogic programele de televiziune trebuie să permită cel puțin recepția programelor de televiziune care, potrivit prezentei legi, pot fi transmise prin rețeaua terestră sau prin cablu ori care sunt difuzate conform unei alte legi din landul Saxonia Inferioară. În cazul în care capacitățile tehnice ale canalelor prin cablu diferă, accesul la programele vizate la prima teză trebuie să fie asigurat prin intermediul canalelor care dispun de capacitățile tehnice cele mai importante. În ceea ce privește transmisia programelor radiodifuziunii cetățenești, prima și a doua teză trebuie să se aplice numai pe teritoriile determinate la articolul 28 alineatul 1. […]

2. În lipsa unui număr suficient de canale prin cablu pentru alte programe de televiziune, [NLM] stabilește o ordine de prioritate pentru a reglementa atribuirea unui canal prin cablu programelor de televiziune care nu au fost luate în considerare în temeiul alineatului 1. Aceasta include în mod echitabil serviciile media în sensul Tratatului de stat cu privire la serviciile media (Staatsvertrag über Mediendienste). Elementul determinant pentru stabilirea acestei ordini de prioritate constă în contribuția diferitelor programme sau servicii la diversitatea ofertei prin cablu; trebuie să se țină seama de nevoile în materie de informație pe plan regional sau pe un teritoriu care depășește limitele landului.

[…]

7. În teritoriile stabilite potrivit articolului 28 alineatul 1, operatorii de cablu sunt obligați să pună la dispoziție în mod gratuit cel mult un canal de televiziune și un canal de radio pentru transmisia emisiunilor organismelor de radiodifuziune cetățenești autorizate pe teritoriile respective, la cererea acestora."

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

12 În landul Saxonia Inferioară, Kabel Deutschland exploatează rețele de cablu al căror proprietar este. În cadrul acestor rețele de cablu, aceasta dispune de 32 de canale care pot fi folosite în mod permanent pentru difuzarea analogică.

13 Cei 37 de intervenienți din acțiunea principală sunt posturi de televiziune sau furnizori de servicii media („telemedia"), unii dintre ei furnizând servicii de teleshopping (denumite în continuare, împreună, „organismele de radiodifuziune"). Toate aceste organisme de radiodifuziune transmit programele lor de televiziune sau serviciile lor media prin rețelele de cablu ale Kabel Deutschland. Unele dintre acestea sunt difuzate și pe cale terestră în conformitate cu standardul televiziunii digitale terestre („Digital Video Broadcasting Terrestrial", denumită în continuare „DVB-T") în anumite regiuni ale landului Saxonia Inferioară.

14 Prin decizia din 19 septembrie 2005, NLM, în calitate de autoritate competentă în acest land, a reglementat atribuirea celor 32 de canale de televiziune disponibile ale rețelei de cablu analogice a Kabel Deutschland în modul următor: 18 canale au fost atribuite unor organisme de radiodifuziune ale căror canale au fost calificate drept „canale determinate" de NMedienG, având în vedere faptul că acestea erau deja difuzate de DVB-T; utilizarea unui alt canal a fost parțial acordată Bürgerfernsehen (televiziune cetățenească), de asemenea în calitate de organism care difuzează în teritoriile stabilite

un program determinat prin această lege; în ceea ce privește restul de 13 canale, ținând seama de faptul că erau mai mulți candidați decât canale disponibile, NLM a stabilit, în conformitate cu articolul 37 alineatul 2 din NMedienG, o ordine de prioritate a diferitelor organisme de radiodifuziune.

15 Acest regim de utilizare a cablului a determinat o utilizare a tuturor canalelor disponibile ale rețelei de cablu analogice a Kabel Deutschland.

16 Aceasta din urmă a introdus la Verwaltungsgericht Hannover o acțiune împotriva deciziei din 19 septembrie 2005, în care invocă incompatibilitatea dispozițiilor NMedienG în domeniul utilizării rețelei de cablu analogice cu articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal. Potrivit Kabel Deutschland, trebuie considerată ca fiind nelegală obligația, impusă de NLM, de a acorda acces la rețeaua sa de cablu analogică canalelor de televiziune ale anumitor organisme de radiodifuziune pentru motivul că acestea sunt deja difuzate de DVB-T în regiuni largi ale landului Saxonia Inferioară și că acestea ar trebui, prin urmare, să fie accesibile utilizatorilor finali. Kabel Deutschland a susținut de asemenea nelegalitatea obligației de utilizare a tuturor disponibilităților rețelei sale de cablu analogice în condițiile în care, precum în speță, există mai mulți candidați decât canale analogice disponibile.

17 Pe de altă parte, la 19 aprilie 2007, NLM a înlocuit decizia din 19 septembrie 2005 cu o decizie echivalentă care conducea de asemenea la utilizarea întregii rețele de cablu analogice a Kabel Deutschland. Cu excepția modificării câtorva organisme de radiodifuziune, această din urmă decizie are același conținut ca și decizia pe care a susbstituit-o și, în plus, a facut obiectul unei acțiuni formulate de Kabel Deutschland în cadrul unei proceduri noi care a fost suspendată la cererea părților din acțiunea principală.

18 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Hannover, având îndoieli cu privire la conformitatea cu articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal a obligației impuse Kabel Deutschland și care rezultă din articolul 37 din NMedienG, în special în ceea ce privește caracterul proporționat și rezonabil al unei astfel de obligații, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) O prevedere precum articolul 37 alineatul 1 din [NMedienG] este compatibilă cu articolul 31 alineatul (1) din Directiva [privind serviciul universal] dacă un operator de cablu este obligat ca, pentru mai mult de jumătate dintre canalele existente în rețelele sale care pot fi utilizate în mod permanent pentru difuzarea analogică, să acorde acces unor programe care – deși nu acoperă întreg teritoriul landului Saxonia Inferioară – sunt difuzate deja pe cale terestră în conformitate cu standardul televiziunii digitale terestre («DVB-T»)?

2) O prevedere precum articolul 37 alineatul 1 din [NMedienG] este compatibilă cu articolul 31 alineatul (1) din Directiva [privind serviciul universal] dacă un operator de cablu este obligat să acorde acces unor programe de televiziune în rețelele sale de cablu analogice și în acele regiuni ale landului în care utilizatorii finali ai cablului ar putea, în orice caz prin intermediul unei antene și al unui decodor, să recepționeze aceleași programe de televiziune și prin rețeaua terestră în conformitate cu standardul televiziunii digitale terestre («DVB-T»)?

3) Noțiunea «servicii de televiziune»în sensul articolului 31 alineatul (1) prima teză din Directiva [privind serviciul universal] se referă și la furnizorii de servicii media sau telemedia, spre exemplu teleshoppingul?

4) O prevedere precum articolul 37 alineatul 2 din [NMedienG] este compatibilă cu articolul 31 alineatul (1) din Directiva [privind serviciul universal] dacă, în cazul unui număr prea mic de canale, autoritatea națională competentă trebuie să stabilească o ordine de prioritate a candidaților având ca rezultat utilizarea tuturor canalelor disponibile ale operatorului de cablu în cauză?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima, la a doua și la a patra întrebare

19 Prin intermediul primei, al celei de a doua și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal trebuie interpretat în sensul că acesta se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în acțiunea principală, care, pe de o parte, îl obligă pe operatorul de cablu să acorde acces în rețeaua sa de cablu analogică canalelor și serviciilor de televiziune care sunt difuzate deja pe cale terestră, având ca rezultat utilizarea a mai mult de jumătate dintre canalele disponibile ale acestei rețele, și, pe de altă parte, în cazul unui număr prea mic de canale, impune o ordine de prioritate a candidaților având ca rezultat utilizarea tuturor canalelor disponibile ale rețelei menționate.

20 Cu titlu preliminar, trebuie să se arate că Directiva privind serviciul universal face parte din cadrul de reglementare comun al sectoarelor telecomunicațiilor, mijloacelor de informare în masă și tehnologiilor informaționale, instituit prin directiva-cadru și prin directivele speciale, din care face parte Directiva privind serviciul universal, după cum

reiese din considerentul (5) al directivei-cadru. Rezultă că acest cadru de reglementare trebuie avut în vedere pentru interpretarea dispozițiilor Directivei privind serviciul universal.

21 Potrivit articolului 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal, statele membre pot impune obligații rezonabile de difuzare („must carry”) pentru transmiterea unor anumite canale sau servicii de televiziune întreprinderilor care administrează rețele de comunicații electronice pentru difuzarea publică a emisiunilor de televiziune, în cazul în care un număr mare de utilizatori finali ai acestor rețele le folosesc ca mijloace principale de recepție a unor astfel de emisiuni. Această dispoziție prevede de asemenea că obligațiile în cauză se impun numai în cazul în care sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor clar stabilite de interes general și sunt proporționate și transparente.

22 Pentru ca statele să poată impune obligațiile „must carry”, prima teză a dispoziției respective cere ca, într-o astfel de situație, canalele de televiziune să fie determinate și un număr mare de utilizatori finali să utilizeze rețelele de comunicații electronice ca mijloace principale de recepție a unor emisiuni de televiziune.

23 În cadrul acțiunii principale, din decizia de trimitere rezultă că rețeaua de cablu analogică îndeplinește această din urmă condiție, având în vedere faptul că, în Germania, acest mod de transmisie ar privi aproximativ 57 % din menaje și ar constitui, prin urmare, mijlocul de transmisie cel mai utilizat.

24 În ceea ce privește caracterul determinat al canalelor care pot beneficia de statutul „must carry”, din textul articolului 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal reiese că statele membre sunt obligate să determine canalele cărora li se va acorda statutul „must carry”.

25 În această privință, trebuie să se arate că, potrivit articolului 37 alineatul 1 din NMedienG, cablul destinat să recepționeze în mod analogic programele canalelor de televiziune trebuie să permită cel puțin recepția acelora care pot fi transmise prin rețeaua terestră. În conformitate cu alineatul 2 al aceluiași articol, decizia pe care autoritatea competentă trebuie să o ia specifică, stabilind o ordine de prioritate a candidaților, canalele pe care operatorul de cablu este obligat să le difuzeze. Prin urmare, astfel de dispoziții determină canalele cărora li se va acorda statutul „must carry".

26 Simpla împrejurare că aplicarea reglementării naționale determină obligația operatorului de cablu, pe de o parte, de a include în oferta sa, pentru mai mult de jumătate dintre canalele disponibile, programele difuzate pe cale terestră și, pe de altă parte, de a acorda accesul la toate canalele sale încă disponibile pentru transmiterea programelor alese în funcție de ordinea de prioritate stabilită de autoritatea competentă nu împiedică considerarea acestor obligații ca fiind în legătură cu transmiterea de canale de televiziune „determinate" în sensul articolului 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal. Astfel, prin cerința „determinării" canalelor de televiziune ce trebuie transmise, directiva menționată nu urmărește stabilirea unei condiții cantitative.

27 În aceste condiții, trebuie să se constate că articolul 37 din NMedienG este conform cu condițiile impuse prin articolul 31 alineatul (1) prima teză din Directiva privind serviciul universal, astfel cum acestea au fost amintite la punctul 22 din prezenta hotărâre.

28 În ceea ce privește problema proporționalității obligațiilor impuse invocată de instanța de trimitere, trebuie să se amintească că articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal impune ca aceste obligații să fie rezonabile, proporționate, transparente și necesare pentru garantarea îndeplinirii obiectivelor clar stabilite de interes general.

29 Astfel, potrivit considerentului (43) al Directivei privind serviciul universal, statele membre ar trebui să poată impune întreprinderilor din jurisdicția lor, din considerații ce țin de un interes public legitim și numai dacă este necesar pentru îndeplinirea obiectivelor de interes general definite clar de statele membre, în conformitate cu dreptul comunitar, obligații de difuzare care ar trebui să fie proporționate, transparente și supuse unor revizuiri periodice.

30 Având în vedere faptul că articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal nu definește obiectivele de interes general urmărite de obligația de transmisie a unor canale de televiziune, definirea acestora revine statelor membre, în conformitate cu dreptul comunitar.

31 Pentru a aprecia definirea acestor obiective de interes general efectuată de către statele membre și proporționalitatea măsurilor luate pentru aplicarea unor astfel de obiective, trebuie să se țină seama, după cum este amintit la punctul 20 din prezenta hotărâre, de cadrul de reglementare comun al sectoarelor telecomunicațiilor, mijloacelor de informare în masă și tehnologiilor informaționale.

32 Astfel cum rezultă din considerentul (5) al directivei-cadru, este necesar să se facă diferența între reglementarea transmisiei și reglementarea conținutului. Potrivit considerentului menționat, cadrul de reglementare comunitar nu se aplică conținutului radiodifuzat și, prin urmare, articolul 1 alineatul (3) prevede că această directivă, precum și Directiva privind serviciul universal nu aduc atingere măsurilor luate la nivel național, în conformitate cu legislația comunitară, care urmăresc atingerea unor obiective de interes general, în special în ceea ce privește reglementarea conținutului și politica audiovizualului. Potrivit considerentului (6) al directivei-cadru, politica audiovizualului și reglementarea conținutului sunt concepute pentru a atinge obiective de interes general, precum libertatea de expresie, pluralismul mijloacelor de informare în masă, imparțialitatea, diversitatea culturală, integrarea socială, protecția consumatorilor și protecția minorilor.

33 În special, trebuie subliniată importanța libertății fundamentale de a primi informații ale căror destinatari sunt utilizatorii finali, și ai cărei garanți sunt statele în temeiul articolului 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950.

34 De aici rezultă că interpretarea articolului 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal nu poate să aducă atingere reglementărilor naționale care, în conformitate cu legislația comunitară, urmăresc atingerea unor obiective de interes general, în special în ceea ce privește reglementarea conținutului și a politicii audiovizualului. Potrivit acestei repartizări a competențelor, articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal, inclus în capitolul IV din aceasta și intitulat „Interesele și drepturile utilizatorilor finali", nu instituie un drept în favoarea operatorului de cablu de a alege canalele pe care le va difuza, ci limitează acest drept în măsura în care acesta există în temeiul dreptului național aplicabil.

35 Pentru a examina proporționalitatea obligațiilor de difuzare ce reies din articolul 31 alineatul (1), trebuie să se constate că, în ceea ce privește obiectivele de interes general urmărite de reglementarea națională în discuție în acțiunea principală, din formularea articolului 37 din NMedienG coroborat cu articolul 52 alineatul 1 din RStV rezultă că această reglementare urmărește garantarea pluralismului în mijloacele de informare în masă și diversitatea ofertei prin rețeaua de cablu analogică.

36 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, obiectivul articolului 52 alineatul 1 din RStV este să asigure o ofertă cât mai largă prin rețeaua de cablu analogică, precum și diversitatea de opinii într-o societate pluralistă, ținând seama de particularitățile și de subiectele regionale. Articolul 37 din NMedienG reia un astfel de obiectiv și prevede în special, la alineatul 2, că elementul determinant pentru stabilirea ordinii de prioritate a canalelor constă în contribuția lor la diversitatea ofertei prin cablu și că, în acest

context, trebuie să se țină seama de nevoile în materie de informație pe plan regional sau pe un teritoriu care depășește limitele landului Saxonia Inferioară.

37 În această privință, este necesar a se aminti că păstrarea pluralismului pe care este menit să îl garanteze reglementarea în discuție în acțiunea principală este asociată libertății de exprimare, astfel cum este aceasta protejată prin articolul 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, libertate ce se înscrie între drepturile fundamentale garantate prin ordinea juridică comunitară (a se vedea Hotărârea din 25 iulie 1991, Collectieve Antennevoorziening Gouda, C-288/89, Rec., p. I-4007, punctul 23, Hotărârea din 3 februarie 1993, Veronica Omroep Organisatie, C-148/91, Rec., p. I-487, punctul 10, Hotărârea din 5 octombrie 1994, TV10, C-23/93, Rec., p. I-4795, punctul 19, și Hotărârea din 13 decembrie 2007, United Pan-Europe Communications Belgium și alții, C-250/06, Rep., p. I-11135, punctul 41).

38 Prin urmare, trebuie să se admită că o astfel de reglementare urmărește un obiectiv de interes general, deoarece are în vedere păstrarea caracterului pluralist al ofertei de canale de televiziune în landul Saxonia Inferioară și că aceasta este parte a unei politici culturale care are ca finalitate apărarea, în sectorul audiovizual, a libertății de exprimare a diferitelor componente, mai cu seamă sociale, culturale și lingvistice, prezente în acest land (a se vedea în acest sens Hotărârea United Pan-Europe Communications Belgium și alții, citată anterior, punctul 42).

39 În acest context, instanța de trimitere solicită, în primul rând, să se stabilească dacă obligația impusă Kabel Deutschland, prevăzută la articolul 37 alineatul 2 din NMedienG, de a acorda acces unor canale deja difuzate prin DVB-T, având ca rezultat utilizarea a mai mult de jumătate din disponibilitățile rețelei sale de cablu analogice, are un caracter proporționat în sensul articolului 31 alineatul (1) a doua teză din Directiva privind serviciul universal. Astfel, această instanță solicită să se stabilească dacă o astfel de dispoziție este aptă să garanteze realizarea obiectivului pe care îl urmărește și nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv.

40 Chiar obiectivul de a garanta o ofertă identică utilizatorilor finali difuzată prin diferitele mijloace de transmisie se opune admiterii unei obligații limitate de difuzare a canalelor, având în vedere împrejurarea că, în anumire regiuni ale teritoriului landului Saxonia Inferioară, utilizatorii finali pot să recepționeze aceleași canale de televiziune prin intermediul rețelei terestre. În plus, acest obiectiv impune ca numărul de canale din rețeaua de cablu analogică vizat de obligația de difuzare să corespundă numărului celor difuzate pe cale terestră. Astfel, în acțiunea principală, obligația în discuție, având ca rezultat utilizarea a mai mult de jumătate dintre canalele disponibile poate să se dovedească proporționată, în lipsa unor măsuri alternative care să permită atingerea obiectivului urmărit într-un mod la fel de eficient și având în vedere numărul de canale difuzate pe cale terestră, precum și disponibilitățile rețelei de cablu analogice.

41 Totuși, pentru a evita ca operatorul de cablu să fie expus unor obligații nerezonabile și arbitrare, trebuie să se verifice, pe de o parte, funcționarea mecanismului instituit prin reglementarea în discuție în acțiunea principală, care face trimitere la canalele difuzate pe cale terestră pentru a determina obligația de difuzare și, pe de altă parte, consecințele economice care decurg de aici pentru operatorul de cablu.

42 În ceea ce privește mecanismul de trimitere instituit prin reglementarea menționată, trebuie să se arate că, în cadrul interpretării articolului 49 CE, Curtea s-a pronunțat în sensul că statutul „must carry” nu poate fi acordat în mod automat oricărui canal de televiziune difuzat de către un unic organism privat de radiodifuziune, ci trebuie să fie strict limitat la acele canale al căror conținut global de programe este apt să îndeplinească un astfel de obiectiv. În plus, numărul de canale rezervate organismelor private de radiodifuziune care dețin acest statut nu trebuie să depășească în mod vădit ceea ce este necesar pentru îndeplinirea acestui obiectiv (a se vedea Hotărârea United Pan-Europe Communications Belgium și alții, citată anterior, punctul 47).

43 Astfel, trebuie să se examineze dacă mecanismul de trimitere instituit prin reglementarea în discuție în acțiunea principală stabilește un astfel de automatism.

44 Pentru rețeaua de cablu analogică, articolul 37 alineatul 1 din NMedienG acordă statutul „must carry” canalelor de televiziune care sunt deja difuzate prin DVB-T. Din dosarul transmis Curții de către instanța de trimite rezultă că selecția realizată pentru acordarea acestui statut canalelor difuzate prin DVB-T se întemeiază pe criterii de pluralism și de diversitate a opiniilor, în conformitate cu dispozițiile NMedienG, decizia unei astfel de selecții fiind adoptată în temeiul acestor criterii de către adunarea NLM care este independentă în raport cu puterea publică și care este compusă, în principal, din reprezentanți ai societății civile.

45 În consecință, mecanismul de trimitere nu stabilește un automatism precum cel evocat la punctul 42 din prezenta hotărâre, ci constituie numai un mijloc tehnic pentru a garanta că acele canale care sunt difuzate pe cale terestră și cărora li s-a acordat acces la acest mijloc de difuzare în virtutea contribuției acestora la pluralism și la diversitatea de opinii sunt difuzate și prin rețeaua de cablu analogică.

46 În ceea ce privește consecințele economice care decurg din obligațiile impuse operatorului de cablu, trebuie să se analizeze dacă acestea se dovedesc a fi nerezonabile pentru motivul că sunt de natură să îl împiedice pe acesta din urmă să le îndeplinească în condiții economice acceptabile, având în vedere, dacă este cazul, ansamblul operațiunilor sale.

47 Deși această apreciere este de competența instanței de trimitere, conform unei jurisprudențe constante, Curtea are totuși obligația de a furniza instanței naționale toate elementele de interpretare proprii dreptului comunitar care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă această instanță s-a referit sau nu s-a referit la acestea în enunțul întrebărilor sale (a se vedea în special Hotărârea din 11 septembrie 2007, Céline, C-17/06, Rep., p. I-7041, punctul 29).

48 Prin urmare, în cadrul aprecierii dacă obligațiile impuse operatorului de cablu în temeiul reglementării în discuție se dovedesc nerezonabile, instanța de trimitere are obligația să țină seama de faptul că, pe de o parte, operatorul de cablu este liber să dea canalelor din rețeaua sa o utilizare analogică sau digitală, aceasta din urmă nefiind supusă unui regim comparabil, și, pe de altă parte, de faptul că articolul 31 alineatul (2) din Directiva privind serviciul universal acordă statelor membre capacitatea de a stabili o remunerare adecvată. În această privință, instanța de trimitere are sarcina să verifice dacă obligațiile impuse sunt de natură să facă necesară o astfel de remunerări.

49 Instanța de trimitere solicită, în al doilea rând, să se stabilească dacă articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal se opune articolului 37 alineatul 2 din NMedienG, pentru motivul că acesta obligă autoritatea de reglementare competentă să stabilească, pentru disponibilitățile restante și în cazul unui număr prea mic de canale, o ordine de prioritate a candidaților având ca rezultat utilizarea tuturor canalelor disponibile ale rețelei de cablu analogice.

50 Din articolul 37 alineatul 2 din NMedienG rezultă că, în lipsa unui număr suficient de canale prin cablu pentru alte programe de televiziune, NLM stabilește o ordine de prioritate pentru a reglementa atribuirea unui canal prin cablu programelor de televiziune care nu au fost luate în considerare în temeiul alineatului 1 al acestui articol. Elementul determinant pentru stabilirea acestei ordini de prioritate constă, potrivit acestei dispoziții, în contribuția diferitelor programe sau servicii la diversitatea ofertei prin cablu.

51 În această privință, trebuie să se admită că stabilirea unei ordini de prioritate pentru a reglementa atribuirea canalelor restante disponibile din rețeaua de cablu analogică pe baza contribuției candidaților la diversitatea ofertei prin această rețea este aptă să garanteze realizarea obiectivelor de interes general avute în vedere prin dispoziția menționată. Astfel, o dispoziție națională, precum articolul 37 alineatul 2 din

NMedienG, constituie un mijloc adecvat pentru a atinge obiectivul cultural urmărit, din moment ce, într-o astfel de situație, aceasta poate permite telespectatorilor să primească o ofertă pluralistă și diversă prin rețeaua de cablu analogică.

52 În ceea ce privește aspectul dacă reglementarea în discuție în acțiunea principală atinge aceste obiective în mod rezonabil și proporționat, trebuie amintit că articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal nu instituie un drept în favoarea operatorului de cablu de a alege canalele pe care le va difuza, ci limitează acest drept în măsura în care acesta există în temeiul dreptului național aplicabil.

53 În cadrul politicii audiovizuale, reglementarea menționată, în cazul unui număr prea mic de canale disponibile în raport cu cererea de canale de transmisie, încredințează autorității competente misiunea de a alege canalele prin cablu analogic dintre solicitanți, în funcție de contribuția programelor acestora la diversitatea ofertei și la informarea publicului, în loc să permită operatorului de cablu însuși să facă propria selecție în funcție de considerații pur economice. Astfel, acest obiectiv poate determina necesitatea ca totalitatea canalelor disponibile să fie utilizate pentru transmiterea de canale, în cadrul unei proceduri transparente și care protejează drepturile operatorului de cablu, în scopul de a acorda, în măsura posibilului, accesul la rețeaua de cablu analogică unui număr cât mai mare de solicitanți care merită un astfel de acces având în vedere programele pe care le difuzează.

54 În consecință, din moment ce obligațiile impuse sunt, în cadrul politicii audiovizuale naționale, necesare pentru realizarea obiectivelor pluralismului și diversității în mijloacele de informare în masă, o astfel de reglementare nu poate, în principiu, să fie considerată ca fiind disproporționată.

55 Totuși, în ceea ce privește caracterul eventual nerezonabil al consecințelor economice care decurg din obligațiile instituite prin reglementarea națională în privința operatorului de cablu, instanța de trimitere are obligația să examineze dacă aceste consecințe sunt de natură să îl împiedice pe acesta din urmă să le îndeplinească în condiții economice acceptabile, având în vedere, dacă este cazul, ansamblul operațiunilor sale.

56 Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal trebuie interpretat în sensul că acesta nu se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în acțiunea principală, care îl obligă pe operatorul de cablu să acorde acces în rețeaua sa de cablu analogică canalelor și serviciilor de televiziune care sunt difuzate deja pe cale terestră, având astfel ca rezultat utilizarea a mai mult de jumătate dintre canalele disponibile ale acestei rețele și care prevede, în cazul unui număr prea mic de canale disponibile, o ordine de prioritate a candidaților având ca rezultat utilizarea tuturor canalelor disponibile ale rețelei menționate, în măsura în care aceste obligații nu conduc la consecințe economice nerezonabile, situație care trebuie verificată de către instanța de trimitere.

Cu privire la a treia întrebare

57 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă serviciile telemedia, precum teleshoppingul, sunt incluse în noțiunea „servicii de televiziune”, în sensul articolului 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal.

58 Pe de o parte, trebuie să se constate că această dispoziție nu cuprinde nicio definiție a noțiunii „servicii de televiziune”. Prin urmare, pentru a interpreta o astfel de noțiune,

trebuie să se examineze modul de redactare a acesteia, precum și obiectivul său în lumina finalității Directivei privind serviciul universal.

59 Potrivit articolului 31 alineatul (1) din această directivă, statele membre pot impune administratorilor de rețele de comunicații obligații rezonabile de difuzare pentru transmiterea unor anumite canale sau servicii de radio și televiziune. În această privință, textul acestei dispoziții are în vedere, în mod general, canalele și serviciile de radio și televiziune, fără a specifica pentru ce tip de servicii pot fi impuse astfel de obligații și în special fără a preciza în mod expres dacă serviciile telemedia sunt de asemenea susceptibile să beneficieze de statutul „must carry”.

60 Astfel, dispoziția menționată nu are în vedere conținutul canalelor și al serviciilor de televiziune, ci se raportează efectiv la transmiterea lor prin intermediul rețelelor de telecomunicații.

61 Această constatare reiese de asemenea din lectura considerentului (43) al Directivei privind serviciul universal, conform căruia statele membre impun anumite obligații de difuzare prin aceste rețele pentru difuzarea către public de emisiuni de radio sau de televiziune.

62 Prin urmare, rezultă din articolul 31 alineatul (1) din directiva menționată, precum și din obiectivul avut în vedere prin această dispoziție că legiuitorul comunitar s-a abținut să impună vreo limitare a obligațiilor „must carry” la nivelul conținutului serviciilor de televiziune.

63 Pe de altă parte, trebuie să se arate că, în această privință, Curtea a avut ocazia să examineze noțiunea „servicii de televiziune”, în sensul Directivei 89/552/CEE a Consiliului din 3 octombrie 1989 privind coordonarea anumitor acte cu putere de lege și acte administrative ale statelor membre cu privire la desfășurarea activităților de difuzare a programelor de televiziune (JO L 298, p. 23, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 215), astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 iunie 1997 (JO L 202, p. 60, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 232, denumită în continuare „Directiva 89/552”).

64 Astfel, în Hotărârea din 2 iunie 2005, Mediakabel (C-89/04, Rec., p. I-4891), Curtea a declarat că un serviciu intră în noțiunea „transmisie televizată” avută în vedere la articolul 1 litera (a) din Directiva 89/552 dacă acesta constă în difuzarea primară de programme de televiziune destinate publicului, cu alte cuvinte, destinate unui număr nedeterminat de telespectatori potențiali, cărora le sunt transmise în mod simultan aceleași imagini. În această privință, criteriul determinant al unei astfel de noțiuni este acela al difuzării de programme de televiziune „destinate publicului”, punctul de vedere al prestatarului de serviciu trebuind să fie, în consecință, privilegiat în această analiză. Astfel, Curtea declarat de asemenea în această hotărâre că tehnica de transmisie a imaginilor nu este un element determinat în cadrul acestei aprecieri.

65 Or, trebuie să se arate că serviciile telemedia, precum teleshoppingul, difuzate prin diferite rețele de comunicații electronice sunt, indiferent de tehnica de transmisie utilizată de acestea, „destinate publicului”. Rezultă că serviciile menționate sunt „servicii de televiziune” în sensul Directivei 89/552.

66 O astfel de analiză poate fi aplicată noțiunii „servicii de televiziune” în sensul articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal. Astfel, după cum a fost indicat la punctele 52 și 53 din prezenta hotărâre, această dispoziție nu are drept obiectiv definirea serviciilor menționate, ci reglementarea transmisiei acestora prin impunerea de obligații „must carry”. În consecință, serviciile telemedia, precum teleshoppingul, sunt servicii de televiziune, în sensul dispoziției menționate, și intră în câmpul de aplicare a acesteia.

67 Cu toate acestea, serviciile telemedia, în calitate de servicii de televiziune, nu pot fi supuse obligației „must carry" impuse de statele membre decât dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal, astfel cum sunt acestea reamintite la punctele 22 și 26 din prezenta hotărâre.

68 Instanța de trimitere are obligația să aprecieze dacă astfel de condiții sunt îndeplinite având în vedere ansamblul circumstanțelor din cauza principală.

69 Trebuie să se răspundă la cea de a treia întrebare că noțiunea „servicii de televiziune", în sensul articolului 31 alineatul (1) din Directiva privind serviciul universal, cuprinde serviciile telemedia, precum teleshoppingul, în măsura în care condițiile prevăzute la această dispoziție sunt îndeplinite, situație care trebuie apreciată de către instanța de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

70 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) **Articolul 31 alineatul (1) din Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (Directiva privind serviciul universal) trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în acțiunea principală, care îl obligă pe operatorul de cablu să acorde acces în rețeaua sa de cablu analogică canalelor și serviciilor de televiziune care sunt difuzate deja pe cale terestră, având astfel ca rezultat utilizarea a mai mult de jumătate dintre canalele disponibile ale acestei rețele și care prevede, în cazul unui număr prea mic de canale disponibile, o ordine de prioritate a candidaților având ca rezultat utilizarea tuturor canalelor disponibile ale rețelei menționate, în măsura în care aceste obligații nu conduc la consecințe economice nerezonabile, situație care trebuie verificată de către instanța de trimitere.**

2) **Noțiunea „servicii de televiziune”, în sensul articolului 31 alineatul (1) din Directiva 2002/22, cuprinde serviciile posturilor de televiziune sau ale furnizorilor de servicii media, precum teleshoppingul, în măsura în care condițiile prevăzute la această dispoziție sunt îndeplinite, situație care trebuie apreciată de către instanța de trimitere.**

Semnături